

Titulació	Tipus	Curs
Estudis Socioculturals de Gènere	OP	3

Professor/a de contacte

Nom : Lorena Garrido Jimenez

Correu electrònic : lorena.garrido@uab.cat

Prerequisits

Es molt recomanable haver cursat alguna assignatura amb continguts en temes de gènere

La docència de l'assignatura s'impartirà tenint en compte la perspectiva dels Objectius de Desenvolupament Sostenible

Objectius

Objectius

a) Objectius generals d'aprenentatge de coneixements:

L'objectiu d'aquesta assignatura és analitzar els processos a través dels quals es construeixen les relacions de gènere en l'àmbit del sistema de justícia penal. Els objectius són variats: en primer lloc, assenyalar com el coneixement criminològic reproduceix i crea estructures de subalternitat cap a les dones, a través de l'estudi de les escoles tradicionals de pensament criminològic i de les noves teories de criminologia i gènere; en segon lloc, comprendre els mecanismes d'exclusió de gènere que utilitza el sistema penal, que augmenten la selectivitat que li és pròpia i generen una nova exclusió (així en el cas de les presons de dones). En tercer lloc, la perspectiva de gènere aborda com es planteja la resolució de determinats problemes socials que afecten especialment a les dones.

b) Objectius relacionats amb el desenvolupament d'habilitats:

Amb aquesta assignatura es pretén dotar a les i els estudiants d'una nova perspectiva crítica, la perspectiva de gènere, per a l'estudi del sistema penal i de les seves instàncies d'aplicació. Un cop descoberta i apresada l'epistemologia de gènere, aquesta serveix com un nou prisma des d'on mirar els objectes d'estudi, les Teories i pràctiques desenvolupades.

c) Objectius centrats en l'aprenentatge de valors:

Aquesta assignatura contribuirà a l'aprenentatge de valors no sexistes i de respecte a la diversitat de gènere.

Tot això aprofundirà en el desenvolupament de la cultura dels drets humans.

Resultats d'aprenentatge

- CM03 (Posar en pràctica habilitats per a treballar en equip: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració i capacitat per a promoure la resolució de problemes.) Posar en pràctica habilitats per a treballar en equip: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració i capacitat per a promoure la resolució de problemes.
- KM50 (Descriure intervencions criminològiques centrades en els criteris de gènere, pau, integració i prevenció social.) Descriure intervencions criminològiques centrades en els criteris de gènere, pau, integració i prevenció social.
- KM51 (Aplicar a la pràctica jurídica els debats específics sobre gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia, i sociologia del dret.) Aplicar a la pràctica jurídica els debats específics sobre gènere i dret, bioètica, dret i tecnologia, i sociologia del dret.
- SM43 (Proposar intervencions criminològiques basades en l'estudi i l'avaluació de la desigualtat.) Proposar intervencions criminològiques basades en l'estudi i l'avaluació de la desigualtat.
- SM45 (Fer un ús inclusiu del llenguatge en l'àmbit jurídic.) Fer un ús inclusiu del llenguatge en l'àmbit jurídic.

Continguts

1. Introducció als estudis socio-jurídics del delictes
2. Criminologies Feministes i crítica del penal patriarcal
3. Història de les presons i fonaments del dret penitenciari
4. Dones i Presons
 - 4.1. Història de les presons de dones
 - 4.2. Drets sexual i reproductius a les presons.
 - 4.3. Dones migrants i racisme
 - 4.4. Salut de les dones
 - 4.5. Programes de rehabilitació
5. Dones i mesures penals alternatives
6. Criminalització de la pobresa i la protesta
7. Seguretat en clau de gènere
8. Abordatge i criminalització dels consums de drogues
9. Processos de victimització i revictimització en els sistemes penals.
10. Justícia restaurativa en perspectiva feminista

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Classe teòrica	30	1,2	CM03, KM50, KM51, SM43, SM45
Seminari	30	1,2	CM03, KM50, KM51, SM43, SM45
treballs individuals	30	1,2	CM03, KM50, KM51, SM43, SM45
Treball en grup	30	1,2	CM03, KM50, KM51, SM43, SM45

El curs es desenvoluparà a partir de les exposicions teòriques de la professora i els comentari de lectures per part del alumnat.

Cada setmana es comentarà una lectura obligatòria i hi haurà un debat sobre aquesta lectura i les preguntes que prèviament la professora ha indicat. Per a la preparació del debat serà necessari un treball previ en grup.

L'avaluació de la assignatura tindrà en compte la participació en els debats setmanals del alumnat.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Anàlisi de llectures	20%	15	0,6	CM03, KM50, KM51, SM43, SM45
Anàlisi casos i dades	20%	15	0,6	CM03, KM50, KM51, SM43, SM45

Normativa assistència

L'alumnat només podrà superar l'assignatura si assisteix a les classes amb un mínim del 80%. La no assistència només pot justificar-se per malaltia o raons similars de força major. Falta d'assistència per raons acadèmiques haurà de ser acceptada amb anterioritat pel professorat.

Avaluació:

La participació en els debats/tasques setmanals (10% de la nota final)

Durant el curs es realitzarà dos exercicis d'avaluació continuada:

- Un anàlisi de lectura (20% de la nota final)
- Un comentari de notícia/cas pràctic (20% de la nota final)

Examen final (50 % de la nota final).

Per tal de aprovar la assignatura i fer mitja amb l'avaluació continuada es imprescindible obtenir al menys un 5 en el examen final.

L'alumnat serà avaluable sempre que hagi realitzat un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura. Si el valor de les activitats realitzades no arriba a aquest llindar, el professor/a de l'assignatura pot considerar l'estudiant com a no avaluable.

Avaluació única

El alumnat que hagi demanat l'avaluació única farà les següents proves el mateix dia del examen final:

Examen final (50 de la nota final)

Anàlisi de lectura (25% de la nota final)

Comentari de notícia (25% de la nota final)

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada

Conductes fraudulentas

Un alumne que copii o intenti copiar a un examen tindrà un 0 en l'assignatura i perdrà el dret a la re-avaluació.

Un alumne que presenti una pràctica en el que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments de la seva pràctica obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspendrà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació.

Bibliografia

Lectures obligatòries

Almeda Samaranch, E., Camps Calvet, C., & Ortiz Monera, R. (2022). Mujeres, cárceles y feminismos. *Revista Española de Investigación Criminológica*, 20(N.º Extra 2).

Bodelón, Encarna (2014). Violencia institucional y violencia de género. *Anales de la Cátedra Francisco Suárez*, 48, 131-155. <https://doi.org/10.30827/acfs.v48i0.2783>

Heim, Daniela (2012). Más allá del disenso, los derechos humanos de las mujeres en contextos de prostitución. *Derechos y Libertades*, 26, 297-327.

Heim, Daniela (2019). Feminismos y derecho penal: de las alianzas estratégicas al desarrollo de derechos. *Cuestiones Criminales*, 2, 167- 177.

González,Prado, Patricia (2020). Jurisprudencia comparada sobre aborto: cuando los feminismos impregnan el derecho. *Cuadernos Electrónicos de Filosofía del Derecho*, 42, 135-157.
<http://dx.doi.org/10.7203/CEFD.42.16026>

Igareda González, N., & Cruells López, M. (2025). Antipunitivismo y feminismo: El papel de los delitos por

violencia contra las mujeres en la expansión del derecho penal en España. *Revista Derecho y Género*, 2, 93-114. <https://doi.org/10.5565/rev/derechoygenero.22>

La Laboratoria. (2024a). *En la tela de araña: Las violencias contra la infancia y la lucha de las madres protectoras*. La Laboratoria.

Meneses-Falcón, C., & Albertín-Carbó, P. (2026). Prostitución y trata sexual: Investigar con rigor más allá de la ideología. *RELIES: Revista del Laboratorio Iberoamericano para el Estudio Sociohistórico de las Sexualidades*, (15), 1-21. <https://doi.org/10.46661/relies.12658>

Navarro Villanueva, Carmen, [Cubells Serra, Jenny](#), [Madres con adicciones en prisión](#): perfil, experiencias en prisión y expectativas de futuro, [Boletín criminológico](#), ISSN 1137-2427, ISSN-e 2254-2043, [Vol. 30, Nº Extra 237, 2024](#), págs. 1-24

Vasilescu, C. (2023). Analizando los trabajos en beneficio de la comunidad en Cataluña desde una perspectiva de género. **Política Criminal: Revista Electrónica Semestral de Políticas Públicas en Materias Penales**, 18(35).

Antipunitivismo DOSSIER <https://recyt.fecyt.es/index.php/encrucijadas/issue/view/4892>

Bibliografia complementària

Acale Sánchez, M. (2017). El género como factor condicionante de la victimización y de la criminalidad femenina. *Papers*, 102(2), 1-30

[Almeda Samaranch, Elisabet](#), [Di Nella, Dino](#), Navarro Villanueva, Carmen, [Mujeres, cárceles y drogas](#): datos y reflexiones, [Oñati socio-legal series](#), ISSN-e 2079-5971, [Vol. 2, Nº. 6, 2012](#) (Ejemplar dedicado a: Diferencias Invisibles: Género, Drogas y Políticas Públicas. El enfoque de género en las políticas europeas de drogas / coord. por [Xabier Arana Berastegi](#), [Iñaki Markez Alonso](#), [Virginia Montañés Sánchez](#)), págs. 122-145

Almeda, Elisabet (2017). Criminologías feministas, investigación y cárceles de mujeres en España. *Papers*, 102(2), 151-181. <http://dx.doi.org/10.5565/rev/papers.2334>

Amado, A., & Cardi, C. (2025). Quand le genre s'impose à la prison: Analyse sociologique et juridique des contradictions du droit et des politiques pénitentiaires en matière de discriminations fondées sur le genre. *Intersections. Revue, Genre et privations de liberté*, (4), 2-18.

Bodelón, E. (2012). *Violencia de género y las respuestas de los sistemas penales*. Didot.

Canyelles, C. (2023). *Machismo y cultura jurídica: Etnografía del proceso judicial de la violencia de género*. Virus.

De Miguel Calvo, E., Valenzuela-Vela, L., & Alcázar-Campos, A. (2026). Pensando las violencias machistas desde un feminismo no punitivo: ¿Son posibles otras respuestas? *Encrucijadas: Revista Crítica de Ciencias Sociales*, (26).

Fernández Bessa, C. (Dir.), Fraga Sáenz, R. (Coord.), González Sánchez, I. (Coord.), & Castro Liñares, D. (Coord.). (2025). *Criminología pública y feminismos no punitivos: Violencia sexual, género y castigo*. Tirant lo Blanch.

Juliano, D. (2011). *Presunción de inocencia: Riesgo, delito y pecado en femenino*. Gakoa.

Lagarde, M. (1990). *Los cautiverios de las mujeres: Madres, monjas, putas, presas y locas*. Universidad

Nacional Autónoma de México.

Larrauri, E. (2023). ¿Tienen género las garantías del proceso penal? *Indret: Revista para el Análisis del Derecho*, (3).

Larrauri, E., & Varona Gómez, D. (2025). Declaraciones imperfectas y agresión sexual: Reflexiones a propósito del «caso Alves». *Indret: Revista para el Análisis del Derecho*, (2).

Maqueda Abreu, M. L. (2014). *Razones y sinrazones para una criminología feminista*. Dykinson.

Maqueda, María Luisa (2020). Trata, prostitución forzada y esclavitud sexual de las mujeres. bases para un debate libre de dogmatismos. *Revista de Derecho Penal*, 28, 213-223.

Martín Palomo, M. T. (2002). Mujeres gitanas y el sistema penal. *Revista de Estudios de Género: La Ventana*, 2(15), 149-174.

Martínez-Perza, Carmen, Quesada-Arroyo, P., de Miguel-Calvo, Estibaliz, Dzvonkovska, Natalia, & Nieto-Rodríguez, Lucía (2021). *Situación de las personas con adicciones en las prisiones españolas. una visión con perspectiva de género*. Unión de Asociaciones y Entidades de Atención al Drogodependiente (UNAD).

https://www.unad.org/ARCHIVO/documentos/biblioteca/1676366563_2023_01_16_estudio_prisiones_version_dig

Meneses Falcón, C., & Urío Rodríguez, S. (2021). La trata con fines de explotación sexual en España: ¿Se ajustan las estimaciones a la realidad? *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, (174), 89-108.

Méndez, J. (2021). Criminología feminista: Una revisión bibliográfica. *Asparkia*, (39), 233-253.

Mestre i Mestre, R. (2021). El trabajo sexual es trabajo: Dos argumentos pro derechos de las trabajadoras del sexo. *Jueces para la Democracia*, (101), 45-56.

Navarro, Carmen (2018). *El encarcelamiento femenino*. Atelier.

Ribas, N., Almeda Samaranch, E., & Bodelón, E. (2005). *Rastreando lo invisible: Mujeres inmigrantes en las cárceles*. Anthropos

Vasilescu, C. (2017). Mitos y realidades en torno a la prostitución. *Indret: Revista para el Análisis del Derecho*, (3).

Programari

L'assignatura no necessita programari informàtic

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català/Castellà	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català/Castellà	primer quadrimestre	matí-mixt